

Motion till riksdagen

1989/90:Fi411

av Kent Lundgren och Krister Skånberg (båda mp)

Mått på tillväxten i samhällsekonomin

Dagsläget

Det svenska folket och dess organisationer matas varje år med siffror om hur dålig vår tillväxtutveckling är och detta katastrofvärde uttrycks alltid i procent av BNP.

Dessa "bedrövelsens siffror" ges alltid stort utrymme i Dagens Industrier, Veckans Affärer samt dagstidningarnas börssidor och den massmediala fokuseringen hålls sedan vid liv under lång tid av arbetsgivarorganisationernas olika tidningar samt av olika industrikoncerners bransch- och personaltidningar.

Det värsta är emellertid att dessa årliga redovisningsvärden – med få undantag – kommer att fortsätta att sjunka även i framtiden. Detta ligger i fenomenets natur och är en automatisk följd av att jämföra två på varandra följande år. BNP höjs ju hela tiden i värde och tillväxten har därför ett allt högre värde att jämföra sig emot.

Med automatisk nödvändighet måste tillväxtprocenten komma allt mer till korta vid sådana jämförelser och kommer att bli allt lägre, tills den blott är promille av BNP.

En kort exemplifiering:

Om vi använder 1950-talet som basvärde och sätter det till 100, så innebär en höjning med 10 enheter mot detta basvärde att tillväxten varit 10% för 1951. Vi antar sedan att tillväxten utvecklats så att den för 1988 är uppe i 400 enheter. Vi konstaterar sedan att vi för 1989 har lyckats höja tillväxten med ytterligare 10 enheter vid en jämförelse med basvärdet. Räknar vi då procent mot 1988, så har vi en tillväxt av 2,5%. Men räknar vi mot bastalet så är tillväxten fortfarande 10%. Siffran 2,5% är således klart vilseledande i debatten och den är inte heller jämförbar mot andra länder om vi inte har samma utgångspunkt att stå på, d.v.s. samma basta!

Vi använder således en felaktig mättstock vid våra beräkningar av tillväxten i dag och med tanke på vad det ställer till med i samhällsdiskussionen, så är det viktigt att detta omgäende rättas till.

Man må tycka vad man vill om tillväxt i allmänhet och dagens BNP-jämförelser som mått för denna tillväxt i synnerhet – vilket motionärerna också gör – men skall vi använda detta urdåliga verktyg att mäta tillväxt emot, så måste det göras i ett fast utgångsvärde.

Vi anser därför att BNP måste få sitt "basvärde fastställt" och därefter måste tillväxthöjningarna beräknas i ekvivalenter av detta basvärde. Man kommer då att kunna se att 2,5% i dag motsvarar lika många delars tillväxt av basvärdet som 10% gjorde på 50-talet och därmed manipuleras inte längre svenska folket att tro att de är lata.

När Jantelagens ok således har lyfts bort från de blågula axlarna, så att vi alla återigen kan känna oss stolta, glada och präktiga – kanske också i förhållande till våra europeiska kusiner – så kan vi få en mer verklighetsbaserad avtalsrörelse, vilket väl alla goda krafter måste ha som gemensamt mål.

Nästa steg att värdera samhällets produktivitet och tillväxt på BNP är således i sig ett mått med stora brister, eftersom den värderar destruktiv tillväxt – t.ex. trafikolyckor som åstadkommer sjukvårdsproduktivitet – lika högt som s.k. positiv produktion. Den tar inte heller hänsyn till vare sig förbrukningen av ändliga naturresurser eller miljöförstörelsen i sina beräkningar, vilket är katastrofalt för vår gemensamma framtid.

Enklaste sättet att komma tillrätta med de mest akuta felen i räkenskaperna är att omvandla BNP till NNP, d.v.s. att ta fram en nettonationalprodukt. Detta innebär att en utredning omgående tillsätts, som går igenom de ingående posterna i BNP och föreslår vilka av dessa som skall betraktas som destruktiva ur samhällssynpunkt. Dessa poster skall i så fall inte tas med i beräkningen, eller räknas helt, eller delvis, som minusposter ur produktivitetssynpunkt.

Tredje steget att mäta produktivitet och tillväxt på

Den ovan nämnda utredningen bör sedan gå vidare och åstadkomma gröna räkenskaper i samhällets mätmetoder, d.v.s. ändliga resurser skall beräknas, dess förbrukning skall ses som minusposter och mark-, vatten- och annan miljöförstörelse – t.ex. förstörelse av kulturella byggnadsverk och konst – skall också belasta beräkningarna som minusposter. På detta sätt åstadkommes en samhällelig balansräkning. Först då är det möjligt att få fram ett resursunderlag som visar vad människans nuvarande livsstil åstadkommer och leder till.

Utifrån dessa beräkningar kan sedan åtgärder för förändring mot planetens och dess invånares överlevnad sättas in och kostnadsberäknas, om regeringen medverkar till att via internationella förhandlingar sprida de framtagna mätmetoderna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillväxt skall redovisas i reella tal av ett framräknat basvärde av BNP med omgående verkan,
2. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning vars första uppgift skall vara att ta fram förslag till beräkning av NNP enligt motionens anda,
3. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med

uppgift att ta fram "gröna räkenskaper" i form av en samhällelig balansräkning.

Mot. 1989/90

Fi411

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att via internationella förhandlingar sprida de framtagna beräkningsmetoderna.

Stockholm den 23 januari 1990

Kent Lundgren (mp)

Krister Skånberg (mp)